

การจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมสำหรับคนพิการ หมู่ที่ 7 บ้านช่อผกาและหมู่ที่ 8

บ้านหนองเทาตำบลช่อผกา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

Providing appropriate community welfare for people with disabilities Village
No.7, Ban Chor Phaka, and Village No. 8, Ban Nong Tao, Chor Phaka Subdistrict,
Chamani District, Buriram Province

ทศพร แก้วขวัญไกร*, แก้วตา โยรัมย์, ธวัชชัย เดิมทำรัมย์ และ นิรันดร์ดา แก้วพวง

Thossaporn Kaewkaunkhri*, Kaewta Yongram, Thawanhathai Dermtamram and Nirunda Kaewpuang

คณะวิทยาการจัดการ Faculty of Management Science

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Buriram Rajabhat University

*Corresponding author email: keawkaunkhai578@gmail.com

Received: July 10, 2025 Revised: October 10, 2025 Accepted: October 20, 2025

บทคัดย่อ

วิจัยเรื่องการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมสำหรับคนพิการ หมู่ที่ 7 บ้านช่อผกาและหมู่ที่ 8 บ้านหนองเทา ตำบลช่อผกา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาบริบทพื้นฐานคนพิการ 2) เพื่อศึกษาความต้องการคนพิการ และ 3) เพื่อหาแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชน ทำการศึกษาในชุมชน จำนวน 269 หลังคาเรือน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษามีจำนวน 60 คน วิธีการวิจัยเชิงสำรวจโดยสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพื้นฐานค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ส่วนมากเป็นเพศหญิง มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยระหว่าง 1,000-5,000 บาท สมรส และส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ มีฐานะยากจนและใช้สิทธิจากสำนักงานประกันสังคมแห่งชาติ (สปสช.) ขณะที่ความต้องการในการจัดสวัสดิการชุมชนสำหรับคนพิการ พบว่า ด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ มีความต้องการสูงสุด รองลงมาด้านสวัสดิการชุมชนที่ได้รับจากชุมชนและภาครัฐบาล ถัดมาเป็นด้านวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และสภาพแวดล้อม ลำดับสุดท้ายด้านบทบาทมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ผลวิจัยชี้ว่า แนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนนั้น ให้มีการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพในชุมชน เพื่อตอบสนองความต้องการ ด้านสุขภาพร่างกาย และจิตใจที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีการสร้างเครือข่ายสนับสนุนเพื่อเอื้อให้กับคนพิการ เข้าถึงสวัสดิการ และ ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้มีความปลอดภัยสำหรับคนพิการ

คำสำคัญ: สวัสดิการชุมชน, คนพิการ

Abstract

Research on organizing community welfare that is appropriate for people with disabilities in Village No. 7, Ban Chor Phaka and Village No. 8, Ban Nong Tao, Tambon Chor Phaka, Amphoe Chamni, Buriram Province. The objectives of the study were: 1) to study the basic context of people with disabilities; 2) to study the needs of people with disabilities; and 3) to find ways to organize community welfare. The study was conducted in 269 households in the community. The sample group for the study consisted of 60 people. The research method was a systematic survey using random sampling. The tool used was a questionnaire. Data analysis used basic statistics of percentage, mean, and standard deviation.

The research found that most participants were female, with an average monthly income of 1,000-5,000 baht, were married, and were largely unemployed. They were poor and relied on benefits from the National Social Security Office (NHSO). Regarding community welfare for people with disabilities, physical and mental health were the top priority, followed by community welfare from the community and government, followed by lifestyle, well-being, and the environment, and finally, participation in social activities. The research indicated that community welfare should be established to address physical and mental health needs and be easily accessible. Support networks should be established to facilitate access to welfare for people with disabilities, and housing environments should be improved to ensure safety for people with disabilities.

Keywords: Community welfare, Disabled

1. บทนำ

อัตราการเพิ่มของผู้พิการของประชากรไทยมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยจากสถิติของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2564) ได้ทำการสำรวจ พบว่า ผู้พิการมีจำนวน 2,076,313 คน เป็นผู้ชายจำนวน 1,083,556 คน คิดเป็นร้อยละ 52.21 เป็นผู้หญิง จำนวน 992,757 คน คิดเป็นร้อยละ 47.79 ซึ่งผู้ชายจะมีจำนวนมากกว่าผู้หญิง และเมื่อมาพิจารณาระดับภาคพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผู้พิการจำนวน 829,170 คน คิดเป็นร้อยละ 39.93 รองลงมาเป็นพื้นที่ภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 22.01 ภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 20.82 ภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 12.30 และ กรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 4.64 ตามลำดับ โดยผู้พิการส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวนถึง 1.1 ล้านคน รองลงมาเป็นวัยทำงาน อายุระหว่าง 15-59 ปี และเมื่อพิจารณาถึงความบกพร่องของการพิการทำให้ทราบว่า เป็นการพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายมากที่สุดและมีระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบเพียงระดับชั้นประถมศึกษาเท่านั้น จากความบกพร่องดังกล่าวมีจำนวน 1 ใน 5 ของประชากรพิการที่มีความยากลำบากในการดูแลตนเอง (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2566) รัฐบาลมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือคนพิการของประเทศ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 4 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2556 ได้ให้ความสำคัญแก่คนพิการ ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในประเด็น การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การจัดสวัสดิการส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิ การสนับสนุนในคนพิการ สามารถดำรงชีวิตอิสระมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และ เสมอภาคกับบุคคลทั่วไป มีส่วนร่วมทางสังคมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพภายใต้สภาพแวดล้อมที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ รัฐได้มีแนวทางในการพัฒนางาน สวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ ซึ่งเป็นงานส่วนหนึ่งที่จะเสริมฐานราก ของสังคมไทยให้เข้มแข็ง โดยมุ่งพัฒนาคนให้เป็นคนเก่งคนดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม และร่วมเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงทางสังคมครอบคลุมประชากรทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย ตลอดจนการคุ้มครองกลุ่มคนด้อยโอกาสในสังคมให้สามารถดำรงชีพได้ตามอัตภาพ สามารถดำรงชีพได้ในระยะยาว การจัดสวัสดิการสังคมได้มีการพัฒนา มาโดยต่อเนื่องยาวนานในหลายรูปแบบ ทั้งรูปแบบรัฐสวัสดิการและรูปแบบการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการ (มงคล เลากกลาง และคณะ, 2553, อุทัย เพชรอยู่, 2558)

บริบทของพื้นที่คนพิการของตำบลช่อผกา อำเภอขามเฒ่า จังหวัดบุรีรัมย์ องค์การบริหารส่วนตำบลช่อผกา ให้ความสำคัญกับการดูแลผู้พิการในเขตพื้นที่รับผิดชอบ โดยมีแผนการกำหนดกิจกรรมการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้พิการมีคุณภาพชีวิตที่ดี สอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มาตรา 67 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และ คนพิการ ซึ่งจะต้องกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการให้ดีขึ้น (อลงกรณ์ อรรคแสง, 2547) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษาหาแนวทางการดูแลคุณภาพชีวิตปัญหา และ ความต้องการของผู้พิการในเขตพื้นที่รับผิดชอบพื้นที่ตำบลช่อผกา อำเภอขามเฒ่า จังหวัดบุรีรัมย์

(ยศพล เหลืองโสมนภา และคณะ, 2554) โดยในพื้นที่ของตำบลช่อผกา อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ มีประชากรทั้งหมด 6,700 คนจำนวน 12 หมู่บ้าน 1,378 หลังคาเรือน และมีจำนวนคนพิการ 359 คน ตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลช่อผกา (องค์การบริหารส่วนตำบลช่อผกา, 2567) นักวิจัยจึงเล็งเห็นปัญหาดังกล่าวจึงทำการศึกษาการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสม สำหรับคนพิการในชุมชน หมู่ที่ 7 บ้านช่อผกา และหมู่ที่ 8 บ้านหนองเทา ตำบลช่อผกา อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ อันเนื่องมาจากมีจำนวนคนพิการเป็นจำนวนมากและมีบริบท ความคิด/ความเชื่อ การดำรงอยู่ในชีวิตประจำวันใกล้เคียงกัน ดังนั้นจึงเลือกพื้นที่ดังกล่าว ในการหาแนวทางในการตอบสนองความต้องการให้คนพิการ และสามารถเอื้อประโยชน์ให้ชุมชนสามารถดูแลช่วยเหลือกับคนพิการ

จากสภาพความเป็นจริงในการดำเนินการดูแลคุณภาพชีวิตและสวัสดิการของคนพิการนั้น ยังมีอุปสรรคและ ปัญหาในด้านต่าง ๆ ที่ไม่ครอบคลุมในการเข้าถึงความต้องการของคนพิการ อาจเกิดสาเหตุจากความยากจนและข้อจำกัดของร่างกายที่พิการ ทำให้ได้รับสิทธิและความต้องการไม่เป็นไปตามความประสงค์ของคนพิการ ทำให้นักวิจัยสนใจถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษานี้เพื่อหาแนวทางจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมกับผู้พิการที่ต้องการให้เหมาะกับบริบทของชุมชน ให้สอดคล้องกับความต้องการของคนพิการ ได้แนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสม สำหรับคนพิการเพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุดอย่างเหมาะสม

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

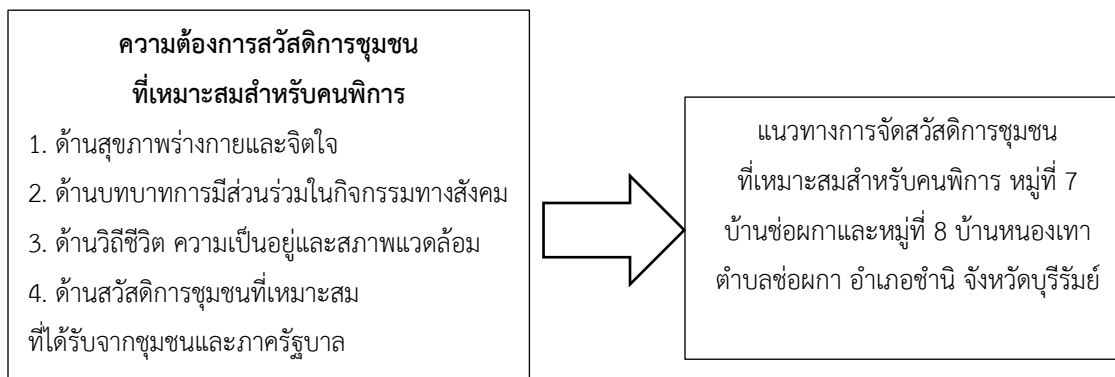
2.1 เพื่อศึกษาบริบทพื้นฐานคนพิการ หมู่ที่ 7 บ้านช่อผกา และ หมู่ที่ 8 บ้านหนองเทา ตำบลช่อผกา อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์

2.2 เพื่อศึกษาความต้องการคนพิการ หมู่ที่ 7 บ้านช่อผกา และ หมู่ที่ 8 บ้านหนองเทา ตำบลช่อผกา อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์

2.3 เพื่อหาแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมสำหรับคนพิการ หมู่ที่ 7 บ้านช่อผกา และ หมู่ที่ 8 บ้านหนองเทา ตำบลช่อผกา อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์

3. ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

3.2 วิธีการศึกษา

3.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 7 บ้านซ่อมผกา และ หมู่ที่ 8 บ้านหนองเทา ตำบลซ่อมผกา อำเภอลำดวน จังหวัดบุรีรัมย์ รวมประชากรทั้งหมด 1,371 คน ในชุมชนมีหลังคาเรือน 269 หลังคาเรือน จำนวนคนพิการรวมทั้ง 2 หมู่บ้านมี 70 คน โดยการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 60 คน ได้จากคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Yamane,1970) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05

N = ขนาดของประชากร

แทนค่าในสมการ

$$n = \frac{70}{1+(70)(0.05)^2} = 59.57 \approx 60$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม เท่ากับ 60 คน ขณะที่การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic sampling) นำรายชื่อประชากรคนพิการในพื้นที่เรียงตามอักษร แล้วนำมาคำนวณหาช่วงของการสุ่ม ดังนี้

$$I = \frac{N}{n}$$

เมื่อ I = ช่วงของการสุ่ม

n = จำนวนตัวอย่างเท่ากับ 60 คน

N = ขนาดของประชากรเท่ากับ 70 คน

แทนค่าในสมการ

$$I = \frac{70}{60} = 1.16 \approx 2$$

ดังนั้น การสุ่มหาเลขเริ่มต้นระหว่าง 1 กับ 9 โดยวิธีนี้จะใช้การจับฉลากแบบง่าย ปรากฏว่าได้เลขเริ่มต้นคือ 4 ซึ่งจะนำมาหาจำนวนตัวอย่างที่ได้ นำรายชื่อประชากรมาเรียงลำดับตามตัวอักษร โดยมีลำดับที่ 6, 8, 10,..., 70 จนได้ครบจำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 60 คน ซึ่งรายชื่อดังกล่าวเป็นคนพิการ

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีจากตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการนำมาสร้างเป็นตัวแปรต้นและตัวแปรตาม รวมทั้งเพื่อกำหนดทิศทางการสร้างเครื่องมือ

2) วิเคราะห์หลักการสร้างเครื่องมือจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีจากตำรา

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สร้างตามมาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert scale) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ลักษณะความพิการ สาเหตุความพิการ มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการของคนพิการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) สร้างตามมาตรวัดของลิเคิร์ท ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะทางการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมสำหรับคนพิการ ลักษณะคำถามแบบปลายเปิด

4) นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity), ความตรงตามสภาพ (Concurrent validity), ความตรงเชิงพยากรณ์ (Predictive validity) และ วิธีการวัดจากผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย

จำนวน 5 คน ใช้การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item – Objective Congruence: IOC) (Rovinelli & Hambleton, 1977) ซึ่งได้ค่าการวัดจากผู้เชี่ยวชาญ มีค่า IOC = 0.6 ซึ่ง IOC $\geq$ 0.5 ถือว่ามีความตรงอยู่ในเกณฑ์นำไปใช้ได้

5) นำแบบสอบถามไปทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) กับคนพิการในพื้นที่ตำบลสะแกง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 40 คน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficients) โดยค่าแอลฟา (α) เท่ากับ 0.85 (สิน พันธุ์พินิจ, 2553) จากการทดสอบค่าแอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficients) ค่ามากกว่า 0.80 ถือว่าแบบสอบถามมีเกณฑ์สามารถนำไปใช้ได้

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในชุมชนพื้นที่ หมู่ที่ 7 บ้านช่องผกา และ หมู่ที่ 8 บ้านหนองเทา ตำบลช่องผกา อำเภอขามเฒ่า จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีคนพิการ 60 คน โดยพื้นที่ดังกล่าวที่ผู้วิจัยเลือกนั้น สาเหตุเพราะผู้พิการส่วนใหญ่มีบริบทด้านคุณภาพชีวิต ความเชื่อ ทัศนคติ และ รูปแบบการดำรงชีวิตประจำวันที่ใกล้เคียงกัน

3.4 การพิทักษ์สิทธิ์และข้อพิจารณาทางจริยธรรม

งานวิจัยได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน หน่วยงานสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

4.1 ส่วนที่ 1 บริบทพื้นฐานคนพิการ

จากจำนวนคนพิการทั้งหมด 60 คน ส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 53.30 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 1,000-5,000 บาท มีสถานภาพส่วนมากสมรส การประกอบอาชีพส่วนใหญ่ ไม่ได้ประกอบอาชีพ มีฐานะยากจนและใช้สิทธิจากสำนักงานประกันสังคมแห่งชาติ (สปสช.) มีบัตรประจำตัวคนพิการตลอดชีพถึง 33 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 รับรู้ถึงสิทธิเกี่ยวกับเบี้ยความพิการและการยอมรับในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ขณะที่สิทธิไม่รับรู้มากที่สุดเกี่ยวกับ การบริการล่ามภาษามือ

การช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย โครงการต่าง ๆ รวมถึงทางด้านกฎหมาย โดยสิทธิรับรู้ส่วนใหญ่มาจากบุคคล เพื่อน คนรู้จักที่อยู่ใกล้ชิด และ เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่มาสำรวจ ประเมินความพึงการส่วนใหญ่เกี่ยวกับ การเคลื่อนไหหรือทางร่างกาย อันเกิดจากความเจ็บป่วย

4.2 ส่วนที่ 2 ความต้องการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสม

ความต้องการสำหรับคนพิการที่ต้องการให้ชุมชนจัดสวัสดิการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา ความต้องการในการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมสำหรับคนพิการ พบว่า ด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ ลำดับต้องการสูงสุด รองลงมาความต้องการด้านสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสม ที่ได้รับจากชุมชนและภาครัฐบาล ถัดมามีความต้องการด้านวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมและความต้องการสุดท้าย มีความต้องการ ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ความต้องการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมสำหรับคนพิการ

ความต้องการ จัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมของคนพิการ	ระดับความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D.	ความต้องการ
1) ด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	4.24	0.27	มาก
2) ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม	1.85	0.22	น้อยที่สุด
3) ด้านวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อม	4.13	0.57	มาก
4) ด้านสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมที่ได้รับจาก ชุมชนและภาครัฐบาล	4.17	0.25	มาก
รวม	3.59	0.33	มาก

4.3 ส่วนที่ 3 แนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมสำหรับคนพิการ หมู่ที่ 7 บ้านช่องผกา และ หมู่ที่ 8 บ้านหนองเทา ตำบลช่องผกา อำเภอนานิจ จังหวัดบุรีรัมย์

จากผลการศึกษา พบว่า คนพิการมีความต้องการการจัดสวัสดิการชุมชน ในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ด้านวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมและด้านสวัสดิการชุมชน ที่เหมาะสมที่ได้รับจากชุมชนและภาครัฐบาล โดยเรียงลำดับความต้องการมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้

- 1) ด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ ค่าเฉลี่ยสูงสุดระดับความต้องการมาก ($\bar{X} = 4.24$) โดยต้องการให้มีผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ มาตรวจเยี่ยมเป็นประจำทุกเดือนอย่างสม่ำเสมอและเสนอทางแก้ไขได้ทันทั่วทั้ง
- 2) ด้านสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมที่ได้รับจากชุมชนและภาครัฐบาล ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการมาก ($\bar{X} = 4.17$)

โดยต้องการเข้าถึงสวัสดิการช่วยเหลือรักษาพยาบาล (ผู้ป่วยใน) การเสียชีวิต เข้าถึงกองทุนต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ในด้านการกู้ยืม การประกอบอาชีพและการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ 3) ด้านวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และ สภาพแวดล้อม ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการมาก ($\bar{x} = 4.13$) โดยต้องการให้ส่งเสริมและสนับสนุนอาชีพที่เหมาะสม กับคนพิการในแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม เช่น นวดแผนโบราณ ขายสลากกินแบ่งรัฐบาล หรืออาชีพจักรสาน ทักษะหัตถกรรมที่สามารถทำอยู่ที่บ้านได้ ขณะที่ความเป็นอยู่เน้นเกี่ยวกับห้องน้ำสำหรับคนพิการ ปรับปรุงให้เหมาะสม รวมทั้งอุปกรณ์ช่วยในด้านอื่น ๆ เช่น ไม้เท้า รถเข็น เป็นต้น และ 4) ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการน้อยที่สุด ($\bar{x} = 1.85$) โดยต้องการให้มีกลุ่มหรือชมรมคนพิการเพื่อมีการรวมกลุ่ม ในการปรึกษาหารือแลกเปลี่ยน หรือข้อมูลข่าวสารที่รับรู้มาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน

5. สรุปผลอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมสำหรับคนพิการ ตำบลช่อผกา อำเภอขามเฒ่า จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านความต้องการในการจัดสวัสดิการชุมชน พบว่า มีความ ต้องการในทุกด้านระดับมาก เว้นในด้านบทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมที่มีระดับน้อยที่สุด สอดคล้อง กับงานวิจัยของอนัญญา เจียนรัมย์ (2557) และอรรชรา คารอแม และคณะ (2566) พบว่า คนพิการมีความ ต้องการสวัสดิการที่เหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถพิจารณาเป็นด้าน ๆ ดังนี้

1) ด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ ผลการวิจัย พบว่า คนพิการมีความต้องการมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบ ทั้ง 4 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.24 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.27 ทั้งนี้เพราะด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจเป็นผลกระทบ โดยตรงกับคนพิการ ที่ต้องการให้แก้ไขและพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยเฉพาะการให้บริการที่เรียงลำดับ ความต้องการในการจัดสวัสดิการชุมชน คือ บริการฟื้นฟูสมรรถภาพพละบำบัด ด้วยต้องการผู้ให้การดูแลและ แนะนำอย่างใกล้ชิด ในสถานที่ที่มีอุปกรณ์ออกกำลังกายครบครัน เพื่อให้คนพิการสามารถใช้งานอวัยวะหรือ ร่างกายส่วนที่บกพร่องได้ใกล้เคียงปกติที่สุด นอกจากนั้นต้องการให้มี ผลิตภัณฑ์เวชภัณฑ์หรือหัตถการพิเศษ เพื่อการบำบัดเฉพาะทาง โดยมีการให้คำปรึกษา แนะนำจากการบริการพยาบาลเฉพาะทางให้มากขึ้นกว่านี้ รวมทั้งในส่วนทางด้านจิตใจต้องการมีผู้เชี่ยวชาญแนะนำเกี่ยวกับดนตรีบำบัดที่สามารถออกแบบกิจกรรมดนตรีให้เหมาะสม กับความต้องการของคนพิการให้ตรงตามเป้าหมายของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับลพนา นิยมเดชา และคณะ (2562) และณรงค์ ไปวันเสาร์ และพรสวรรค์ จันทร์สมวรกุล (2568) พบว่า ความต้องการได้รับสวัสดิการสังคม ของผู้พิการทุพพลภาพด้านร่างกาย มีระดับมากและมีปัจจัยสอดคล้องกับความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตที่ดี ของคนพิการไปพร้อม ๆ กัน เป็นการรักษาร่างกายและฟื้นฟูจิตใจได้เป็นอย่างดี

2) ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ผลการวิจัย พบว่า คนพิการมีความต้องการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางสังคม อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 1.85 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.22 ทั้งนี้อาจเกิดจาก 2 ปัจจัย กล่าวคือ ปัจจัยที่ 1 เกี่ยวกับสภาพร่างกายที่มีสภาพพิการทำให้เกิดอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม

ไม่ว่าจะเป็นการเดินทาง การมองเห็นหรือแม้กระทั่งการได้ยิน ทำให้เกิดความจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมน้อย ซึ่งเป็นปัจจัยทางวัฒนธรรมและค่านิยมที่มองในเชิงอคติหรือขาดความเข้าใจในความสามารถของคนพิการในด้านอื่น ๆ (Shakespeare, 2006) ทำให้เกิดการตีตราทางสังคม (Stigma) ที่สังคมมองว่าเป็นคนพิการที่ต้องได้รับการช่วยเหลือตลอดเวลา ไม่สามารถทำงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองก่อให้เกิดภาระทางสังคม (Goffman, 1963) รวมทั้งโครงสร้างทางสังคมที่เอื้อในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ต่างมีข้อจำกัด อาทิ การขาดการปรับปรุงเชิงโครงสร้างพื้นฐานให้กับคนพิการ เช่น การสร้างทางลาด รถโดยสารสาธารณะ เป็นต้น ที่สามารถเพิ่มโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของคนพิการได้มากขึ้น (World Health Organization, 2011) ส่วนปัจจัยที่ 2 เกี่ยวกับสภาพจิตใจที่อาจได้ยินหรือได้รับฟังจากคนรอบข้าง ทั้งเจตนาที่ดีหรือไม่ได้เจตนาที่ดี พูดในทางไม่ดี การล้อเลียนหรือสังคมรังเกียจที่ไม่ยอมรับคนพิการ ทำให้เกิดทัศนคติเชิงลบในสังคมทำให้ลดความเชื่อมั่นในตนเอง สอดคล้องกับณัฐนันท์ คำภา และคณะ (2558) ชี้ให้เห็นว่า ทัศนคติเชิงลบของสังคมทำให้เป็นอุปสรรคสำหรับคนพิการซึ่งกระทบจิตใจและลดโอกาสในการเข้าถึงสิทธิ การบริการและการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม

3) ด้านวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อม ผลการวิจัย พบว่า คนพิการมีความต้องการด้านวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.13 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 ทั้งนี้ ความต้องการของคนพิการอยากได้ตามความต้องการของแต่ละคน แต่โดยรวมต้องการสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมปลอดภัย อาทิเช่น ทางลาดของรถเข็น ห้องน้ำที่มีที่จับหรือการจัดการสิ่งของในบ้านให้เข้าใจง่ายในการใช้สอย นอกจากนั้น การออกจากบ้านเพื่อไปใช้บริการในสถานที่ชุมชน อาทิ โรงพยาบาล ศาสนสถาน ให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครอบคลุม และให้ภาครัฐ ชุมชน มองถึงความต้องการของคนพิการอย่างจริงจัง เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตของคนพิการที่ดีขึ้น โดยต้องพิจารณาถึงแนวคิด Social Model of Disability เกี่ยวกับ “ความพิการ” ออกจาก “ความบกพร่อง” เพื่อให้เห็นอุปสรรคที่แท้จริง ซึ่งแท้จริงแล้วเกิดจากโครงสร้างทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้อให้กับคนพิการเท่านั้น มิใช่จากร่างกายหรือจิตใจ (Oliver, 1990) ซึ่งสอดคล้องกับกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ (2566) ได้รายงานถึงสถานการณ์คุณภาพชีวิตของคนพิการของประเทศไทย ประจำปี 2566 ที่ต้องการด้านวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการดำเนินชีวิตให้มีอิสระมากขึ้น ของคนพิการทั้งในพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่ชุมชน สาธารณะเพื่อลดภาระของครอบครัว นอกจากนั้นสอดคล้อง งานวิจัยของจักรพันธ์ กีนออย และคณะ (2568) พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนพิการแล้วยังมีความสัมพันธ์กับคนดูแลคนพิการ โดยเฉพาะการได้รับการสนับสนุนด้านรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกมิติอย่างต่อเนื่อง

4) ด้านสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมที่ได้รับจากชุมชนและภาครัฐบาล ผลการวิจัย พบว่า คนพิการมีความต้องการด้านสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสม ที่ได้รับจากชุมชนและภาครัฐบาล อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25 ทั้งนี้ความต้องการของคนพิการ โดยรวมสามารถแบ่งเป็น 2 ภาคส่วน กล่าวคือ ในส่วนที่ 1 สวัสดิการชุมชนนั้น คนพิการต้องการให้มีการสนับสนุนและดูแล ในระดับท้องถิ่นด้วยการใช้ทรัพยากร และศักยภาพชุมชน อาทิเช่น กลุ่มอาสาสมัคร เครือข่ายชุมชน ที่มาช่วยเหลือในด้านการฝึกอบรมอาชีพ ข้อมูล

ข่าวสารของคนพิการ รวมถึงมีการให้คำปรึกษา เยี่ยมบ้าน สร้างกลุ่มกลุ่มเพื่อนที่ช่วยเหลือทางด้านร่างกายและจิตใจ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพคนพิการภายใต้บริบทชุมชนที่มีการฟื้นฟูหรือสนับสนุน (Helander, 1999) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mactaggart et al. (2022) กล่าวว่า คนพิการต้องการ ความช่วยเหลือจากชุมชน ก่อนอย่างไม่เป็นทางการ ที่จะช่วยเหลือเพื่อให้เกิดการสร้าง ความกำลังใจ จากคนในชุมชนที่ใกล้ชิดก่อน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แก้วขวัญไกร (2564) กล่าวว่า สวัสดิการชุมชนเป็นแนวคิด ที่เกิดการพึ่งพาตนเอง ของชุมชนที่มีช่วยเหลือเกื้อกูล ที่จะมีการพัฒนาและยกระดับความต้องการขั้นพื้นฐาน ความยุติธรรม อย่างเป็นธรรมทางสังคม ขณะที่ในส่วน 2 สวัสดิการภาครัฐนั้น คนพิการต้องการคุ้มครองและส่งเสริมขั้นพื้นฐาน ที่ผ่านกฎหมายและนโยบายระดับชาติอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งสิทธิประโยชน์ในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น เบี้ยคนพิการ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ ทางด้านการศึกษา ด้านการอาชีพ และอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวก สำหรับคนพิการ อีกทั้งล่ามภาษามือหรือนักกฎหมายที่ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือทางด้านคดี สอดคล้องกับ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2563) ที่กล่าวถึงสิทธิ/สวัสดิการและการบริการของคนพิการ ที่มีข้อจำกัดการสนับสนุนในสัดส่วนที่เหมาะสม กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ

6. ข้อเสนอแนะและแนวทางการศึกษาถัดไป

จากผลการวิจัยเรื่องการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมสำหรับคนพิการ หมู่ที่ 7 บ้านช่องผกา และ หมู่ที่ 8 บ้านหนองเทา ตำบลช่องผกา อำเภอลำสนธิ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทาง ดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะแนวทางสำหรับชุมชน ให้ชุมชนสร้างเครือข่ายสนับสนุน กิจกรรมที่สามารถเอื้อให้กับคนพิการ อาทิเช่น กลุ่มเพื่อนช่วยเหลือเพื่อน การฝึกอบรมทักษะอาชีพ กิจกรรมสันทนาการเพื่อเสริมสร้างจิตใจ เป็นต้น รวมทั้งมีศูนย์ในชุมชนเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพชุมชนเกี่ยวกับ กายภาพชุมชน กิจกรรมบำบัดหรือการนวดแผนไทย เป็นต้น ในขณะที่การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัยก็มีผู้นำชุมชน กลุ่มอาสาสมัคร ในการช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อม เช่น ทางเดิน ห้องน้ำคนพิการ ทางลาดที่เหมาะสมกับคนพิการ เป็นต้น

6.2 ในการศึกษาครั้งถัดไปควรมีการวิจัยแบบผสม (Mixed methods) ที่ครอบคลุมทั้งคนพิการ คนดูแลคนพิการและคนกำหนดนโยบายเกี่ยวกับสวัสดิการคนพิการทั้งในระดับชุมชนและระดับรัฐบาล

7. เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2563). *สิทธิ/สวัสดิการ/บริการ*. สืบค้น 10 มีนาคม 2567

จาก <https://dep.go.th/th/rights-welfares-services>

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2564). *สถิติการให้บริการคนพิการ*. สืบค้นวันที่ 5

กรกฎาคม 2567, จาก <https://sites.google.com/view/dep-stats-center/>

- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2566). รายงานสถานการณ์คุณภาพชีวิตคนพิการของประเทศไทย ประจำปี 2566. สืบค้น 24 เมษายน 2567 จาก <https://dep.go.th/th/law-academic/knowledge-base/articles-research/>
- จักรพันธ์ กีนออย และ สมคิด รูปงาม. (2568). ปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตของผู้ดูแลคนพิการ. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 35(2), 75-85.
- ณรงค์ ไปวันเสาร์ และพรสวรรค์ จันทร์สมวรกุล. (2568). ความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารสังคมพัฒนศาสตร์*, 8(5), 269–280.
- ณัฐนันท์ คำภา, วิไลศักดิ์ กิ่งคำ และวิภาวรรณ อยู่เย็น. (2558). อัตลักษณ์เชิงบวกแฝงนัยเชิงลบต่อคนพิการ: ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอัตลักษณ์ของคนพิการในสังคมไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร. ฉบับภาษาไทย*, 35(1), 125 – 148.
- ทศพร แก้วขวัญไกร. (2564). เศรษฐกิจชุมชน: ทุนส่วนการพึ่งพาตนเองผ่านแนวคิดสวัสดิการชุมชน. *วารสารสหวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 5(2), 1-32.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2553). *สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักท์.
- มงคล เลากกลาง และคณะ. (2553). *โครงการศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับคนพิการ*. นครราชสีมา: ยศพล เหลืองโสมนภา, สาคร พร้อมเพระ และสุกัญญา ชันวิเศษ. (2554). คุณภาพชีวิตปัญหา และความต้องการของผู้พิการ. *วารสารศูนย์การศึกษาแพทยศาสตร์คลินิกโรงพยาบาลพระปกเกล้า*. 28(2), 99-100.
- ลพนา นิยมเดชา, เดชา สีตุกา และณัฐริตา นาคสวาท. (2562). การเข้าถึงความต้องการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้พิการทุพพลภาพ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต. ใน *การประชุมวิชาการราชภัฏรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 2* (หน้า 434-448). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2553). *เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). วิทยพัฒน์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลช่อผกา. (2567). รายงานการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นประจำปี 2567. สืบค้นวันที่ 15 มีนาคม 2567, จาก https://www.chaophaka.go.th/select_news.php?news_id=1124
- อนัญญา เจียนรัมย์. (2557). *ความต้องการได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัย อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- อรรขรรม ดารอแม, ณัฐภูมิ มะดาละ, อับดุลอาลิฟ หะยีซอ และอิทธิชัย สีดำ. (2566). “ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้พิการในตำบลลำไ้ม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา”. *วารสารการประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 843 – 859.

- อลงกรณ์ อรรคแสง. (2547). *พัฒนาการการจัดโครงสร้างองค์กรปกครองท้องถิ่นของไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุทัย เพชรอยู่. (2558). *พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงเรียนสังวาลย์ ขอนแก่น.
- Goffman, E. (1963). *Stigma: Notes on the management of spoiled identity*. Prentice-Hall.
- Helander, E. (1999). *Prejudice and dignity: An introduction to community-based rehabilitation*. UNDP.
- Mactaggart, I., Kuper, H., & Murthy, G. (2022). Community support for persons with disabilities in low- and middle-income countries: A scoping review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(13), 1-19. <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9319493/>
- Oliver, M. (1990). *The politics of disablement*. Macmillan.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Journal of Educational Measurement*, 14(2), 49-60.
- Shakespeare, T. (2006). *Disability rights and wrongs*. Routledge.
- World Health Organization. (2011). *World report on disability*. WHO.
- Yamane, T. (1970). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). Harper and Row.